

نمونه رایگان قبل از خرید

بخشی از جزوه، خلاصه و نکات مهم حقوق مدنی^۸ (وصیت، ارث، شفعه)

بر گرفته شده از کتاب حقوق مدنی^۸ نوشته دکتر ابراهیم تقی زاده و سحر علی پور

فصل اول: مفهوم، اوصاف و انواع وصیت

(۱) ریشه واژه وصیت ← اسم مصدر (وصی، یصی، صیه) به معنی وصل و الحاق، وصل می کند چیزی را به دیگری

(۲) نظر فقها در مورد ریشه واژه وصیت ←

- شیخ طوسی، علامه و ابن ادریس: وصیت به معنی واصل است که شخص موصی، تصرفات زمان حیاتش را به تصرفات بعد از مرگ، متصل نموده است.

- سید محمد کاظم یزدی: اگر مصدر وصی (یصی) و (ثلاثی) باشد به معنی واصل (موصی تصرفات بعد از مرگش را به تصرفات زمان حیاتش وصل می کند) است، اما اگر رباعی و اسم مصدر باشد به معنای عهد (تعهدهای متعلق به مرگ را وصیت گویند) است.

- شیخ انصاری: اسم مصدر «رباعی» و به معنی عهد و پیمان است.

(۳) تفاوت معانی متفاوت ریشه واژه وصیت ←

معنای واصل، مفهوم و ویژگی ماهیت حقوقی وصیت را در برابر سایر اعمال حقوقی نشان می دهد. اختصاص به وصیت دارد و شامل سایر تصرفات نمی شود و انواع وصایا را شامل می شود.

معنای عهد، همه ی موارد وصیت را پوشش نمی دهد. زیرا در وصایا زمانی که موصی شخصی را وصی قرار می دهد، هیچگونه تعهدی در مقابل او ندارد و تنها موظف است که اراده موصی را به موقع اجرا گذارد.

(۴) تعریف فقهای متقدم از وصیت ← تعریفی که جامع افراد و مانع اغیار باشد ارائه نداده اند و تمامی تعاریف بیان شده توسط فقها با نوعی ایراد مواجه است.

(۵) تعریف محقق از وصیت ← مالک گردانیدن عین یا منفعتی بعد از وفات است.

(۶) ایراد تعریف محقق از وصیت ← از واژه تملیک در تعریف استفاده شده است و صرفاً شامل وصیت تملیکی می شود و شامل وصیت عهدی (مثل ولایت بر اطفال و مجانین) نمی شود.

۷) تعریف شهید اول از وصیت ← تملیک عین یا منفعت یا تسلط بر تصرفی پس از مرگ است.

۸) ایراد شهید ثانی بر تعریف وصیت شهید اول ← وصیت به عتق که نه تملیک عین است و نه منفعت و نه تسلیط بر تصرف است و به ابراء مدیون.

۹) تقسیم وصیت توسط فقهای متأخر ← وصیت تملیکیه وصیت عهدیه

۱۰) تعریف وصیت ← انشاء امری است که اثر آن، معلق به فوت است. خواه این امر، تملیک رایگان و مستقیم مال یا دستور تصرف در آن، یا فک ملک و اسقاط حق و نصب وصی، ادای واجبات مالی و مانند این‌ها باشد. و از نظر اساتید استیفاء حق است، که معلق بر فوت استیفاء کننده باشد.

۱۱) اوصاف ذاتی وصیت ← تعلیق به فوت تملیک رایگان قابلیت رجوع

۱۲) تعلیق وصیت به فوت ← وصیت مثل ارث مقوله‌ای از قانون مدنی است که پس از فوت موصی شروع می‌شود و آثار خود را به دنبال می‌آورد و معلق به فوت موصی است. این تعلیق در طبیعت وصیت وجود دارد و ذات آن است و نیازی به درج در وصیت نامه ندارد. این وصف چندان مهم و بارز است که وصف جوهری وصیت در برابر سایر تصرفات حقوقی شمرده می‌شود.

۱۳) معلق در آوردن عقود منجز ← عقود نظیر بیع و هبه عقودی منجز هستند و هنگامی عقد معلق خوانده می‌شوند که شرط به صورت تعلیق در آن گنجانیده شود.

۱۴) وصیت وصیت در حکم موت فرضی ← فوت فرضی در حکم فوت حقیقی است و با صدور حکم فوت فرضی غایب موضوع وصیت به موصی له تملیک می‌شود؛ اما اگر معلوم شود که موسی زنده بوده آنچه از عین یا منافع مال تملیک شده موجود است به موصی باز می‌گردد.

* نکته مهم: تعلیق ذاتی وصیت به فوت موصی، منافاتی با تعلیق آن به شرایط دیگر ندارد.

۱۵) تملیک رایگان وصیت ← تملیک مستقیم موصی به رایگان است و نمی‌تواند در برابر عوض قرار گیرد و وصیت را به صورت معامله معوض درآورد. اگر موصی خانه‌ی خود را برای پس از فوت به دیگری بفروشد این عمل حقوقی وصیت نیست و اگر به عنوان وصیت باشد باطل است.

۱۶) راه‌های به دست آوردن عوض در وصیت ← وصیت تملیکی که با شرط عوض همراه است. همه نیز با شرط عوض ممکن است. موصی می‌تواند به جای وصیت تملیکی وصیت به تملیک کند و وصیت به تملیک از مصادیق وصایای عهدی به حساب می‌آید.

۱۷) نمونه‌ای از وصیت به تملیک ← موصی دستور دهد که اموال او را بعد از مرگش بفروشند یا اجاره دهند. در این حالت تملیک معوض با وصیت واقع نمی‌شود و سبب آن عقدی است که به وسیله وارثان یا وصی، و در مقام اجرای دستور موصی صورت می‌پذیرد.

۱۸) قابلیت رجوع وصیت ← قانون مدنی در مواد ۸۲۹ و ۲۳۸ اختیار موصی در رجوع از وصیت را تصریح کرده است.

حکمت وصیت این است که وسیله اجرای آخرین خواسته‌های متوفی باشد و موصی تا لحظه مرگ بتواند آرزوهای دست نیافته را تحقق بخشد بنابراین قابلیت رجوع باید در اوصاف اصلی وصیت باشد و قرارداد با دیگران نیز نتواند آن را برای موصی الزام آور کند و به صورت تعهد لازم درآورد.

۱۹) انواع وصیت ← بر اساس ماده ۸۲۵ قانون مدنی وصیت تملیکی وصیت عهدی

۲۰) ارکان وصیت تملیکی ← وصیت کننده (موصی) آنک به نفع او وصیت شده (موصی له یا موصی لها) اگر متعدد باشند (موصی لهم) آنچه وصیت شده یا مورد وصیت قرار گرفته (موصی به)

* نکته مهم: در وصیت تملیکی دو طرف وجود دارد: موصی که ایجاب می‌کند موصی له که وصیت را قبول یا رد می‌کند.

۲۱) ارکان وصیت عهدی (یا وصایت) ← آنکه وصیت می‌کند (موصی) کسی که به موجب وصیت عهدی، عهده دار انجام اموری می‌گردد (وصی)

۲۲) تعریف وصیت تملیکی ← ماده ۸۲۶ قانون مدنی: عبارت است از اینکه کسی عین یا منفعتی را از مال خود، برای زمان بعد از فوتش به دیگری مجاناً تملیک کند.

۲۳) تعریف وصیت عهدی ← ماده ۸۲۶ قانون مدنی: عبارت است از اینکه شخصی یک یا چند نفر را برای انجام امر یا اموری یا تصرفات دیگری، مأمور می‌نماید.

۲۴) مهم‌ترین تفاوت وصیت تملیکی و عهدی ← وصیت تملیکی اختصاص به انتقال مال دارد (مال به اشکال مختلف) که به آن موصی به، گفته می‌شود اما وصیت عهدی اختصاص به انجام کار یا کارهایی دارد که بر عهده وصی گذارده می‌شود.

۲۵) آثار تفاوت وصیت عهدی و تملیکی از نظر حقوقدانان ← جایز بودن گرفت اجرت در وصیت عهدی توسط وصی است.

۲۶) ایراد وارد بر نظر حقوقدانان ← گرفتن اجرت در وصیت عهدی از آثار اجرای وصیت است نه ذات وصیت، و ذات وصیت بلاعوض است.

۲۷) اگر موصی در مقابل گرفتن عوض وصایت را به وصی اعطا کند ← این وصیت عهدی مجانی نیست و باطل است.

۲۸) **وصیت اسقاطی** ← هرگاه نتیجه وصیت اسقاط حق از متعهد بوده باشد این وصیت اسقاطی است. در وصیت به ابراء ذمه موصی له بلافاصله با موت موصی بری می‌شود و نیاز به قبول موصی له نیست زیرا در ابرام قبول ضرورت ندارد.

۲۹) **تمایز وصیت تملیکی از وصیت عهدی** ←

در وصیت تملیکی موصی مستقیماً و بدون واسطه بخشی از مال خود را برای بعد از وفات خود به شخص یا اشخاصی تملیک می‌کند، اما در وصیت عهدی، موصی شخص یا اشخاصی اعم از ورثه و غیره را نسبت به تصرفات یا انجام عملی یا انشای تملیکی یا عقدی و یا ولایت بر صغار و غیره بعد از فوت خود مأمور می‌نماید. در وصیت تملیکی انتقال مالکیت به طور مستقیم انجام می‌گیرد اما در عهدی، ایجاد تعهد برای طرف و یا در بعضی موارد برای طرفین فراهم می‌آید.

وصیت تملیکی دارای سه رکن است (موصی، موصی به و موصی له) که بدون اجتماع هر سه وصیت تحقق نمی‌یابد. ارکان وصیت عهدی (موصی، موصی به و وصی) است اما بسیاری از فقها معتقدند در وصایای عهدی اگر وصی تعیین شود بر سه رکن استوار خواهد بود. در غیر این صورت دارای دو رکن (موصی و موصی به) است.

۳۰) **ماهیت حقوقی وصیت عهدی** ← وصیت عهدی ایقاع است و فقط به وصی حق رد وصیت عهدی داده شده است تا او در تنگنا قرار نگیرد. طبق ماده ۸۳۴ قانون مدنی: در وصیت عهدی قبول شرط نیست، لیکن وصی می‌تواند مادام که موصی زنده است وصایت را رد کند و اگر قبل از فوت موصی رد نکرده، بعد از آن حق رد ندارد اگر چه جاهل بر وصایت بوده باشد.

۳۱) **ماهیت حقوقی وصیت تملیکی بر اساس نظر مشهور فقها و حقوق دانان** ← دارای ماهیت عقدی است. در واقع ماهیت وصیت تملیکی به عقد نزدیک‌تر است تا ایقاع.

۳۲) **دلایل عمده عقد بودن وصیت تملیکی** ←

هر عمل حقوقی که نشان از تراضی داشته باشد، عقد است و در انشای وصیت تملیکی فقط اراده موصی کفایت نمی‌کند و طبق ماده ۸۲۷ قانون مدنی قبول هم شرط است.

ماهیت ایقاعی وصیت تملیکی مستلزم پذیرش تملیک قهری در دارایی دیگران است و اگر تملیک قهری در دید قانونگذار پذیرفته بود باید همه را در زمره ایقاعات می‌شمرد اما در ماده ۷۹۵ قانون مدنی آن را به عقد تصریح کرده است. تملیک مجانی در شاخص‌ترین مصداق خود عقد می‌باشد.

برای دانلود فایل کامل این محصول، به سایت بژیک

www.bzhik.ir مراجعه و عنوان محصول را جست و کنید